

आत्मज्ञं आत्मन आभिर्भावं ॥ ३६ ॥ अन्तरसंयादृशेतादृशेऽप्येनेविशिष्टरसवन्तां ॥ ३७ ॥ भावंसन्तां मिथुर्नैकैकेन द्वयद्वयमपीत्यर्थः ॥ ३८ ॥ अनुभूयदृष्ट्वा ॥ ३९ ॥ ४० ॥ उष्यवांसकृत्वा ॥ ४१ ॥ ४२ ॥
 नैषधायददौ शक्रः प्रीयमाणः शचीपतिः ॥ अग्निरात्मभवं प्रादाद्यत्र वांछति नैषधः ॥ ३६ ॥ लोकानात्मभ्रमांश्चैव ददौ तस्मै हुताशनः ॥ यमस्त्वनरसंप्रादाद्धर्मं
 च परमां स्थितिं ॥ ३७ ॥ अपां पतिरपां भावं यत्र वांछति नैषधः ॥ स्वजश्चोत्तमगंधाढ्याः सर्वे च मिथुनं ददुः ॥ ३८ ॥ वरानेवं प्रदायास्य देवास्ते त्रिदिवंगताः ॥ पा
 र्थिवाश्चानुभूयास्य विवाहं विस्मयान्विताः ॥ ३९ ॥ दमयंत्याश्च मुदिताः प्रतिजग्मुर्नृपिणः ॥ गतेषु पार्थिवेन्द्रेषु भीमः प्रीतो महामनाः ॥ ४० ॥ विवाहं कारयामास
 दमयंत्या नलस्य च ॥ उष्यतत्र यथाकामं नैषधो द्विपदां वरः ॥ ४१ ॥ भीमेन समनुज्ञातो जगाम नगरं स्वकं ॥ अवाप्य नारीरत्नं तु पुण्यश्लोकोऽपि पार्थिवः ॥ ४२ ॥
 रेमे सह तयाराजन् शब्धे बलवत्त्रहा ॥ अतीव मुदितो राजा भ्राजमानोऽश्रुमानिव ॥ ४३ ॥ अरंजयत्प्रजावीरो धर्मण परिपालयन् ॥ ईजे चाप्यश्वमेधेन यया
 तिरिवनाद्दुषः ॥ ४४ ॥ अन्यैश्च बहुभिर्धीमान् क्रतुभिश्चासदक्षिणैः ॥ पुनश्च रमणीयेषु वनेषु पवनेषु च ॥ ४५ ॥ दमयंत्या सह नलो विजहारामरोषमः ॥ जनयामा
 स च ततो दमयंत्यां महामनाः ॥ इन्द्रसेनं सुतं चापि इंद्रसेनां च कन्यकां ॥ ४६ ॥ एवं स यजमानश्च विरहं श्रनराधिपः ॥ ररक्ष वसुसंपूर्णं वसुधां वसुधाधिपः ॥ ४७ ॥
 इति श्रीमहाभारते आरण्यके पर्वणि नलोपाख्यान पर्वणि दमयंती स्वयं वरे सप्तपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५७ ॥ बृहदश्व उवाच वृते तु नैषधे भैम्यालो
 कपालामहौजसः ॥ यां तो ददृशुरायां तं द्वापरं कलिना सह ॥ १ ॥ अथाब्रवीत्कलिं शक्रः संप्रेक्ष्य बलवत्त्रहा ॥ द्वापरेण सहा येन कले ब्रूहि क्षयास्यसि ॥ २ ॥ ततोऽब्रवी
 त्कलिः शक्रं दमयंत्याः स्वयं वरं गत्वा हिवरयिष्येतां मनोहिममतां गतं ॥ ३ ॥ तमब्रवीत्प्रहस्येन्द्रो निर्वृत्तः स स्वयं वरः ॥ वतस्तयानलो राजापतिरस्मत्समीपतः ॥ ४ ॥
 एवमुक्तस्तु शक्रेण कलिः कोपसमन्वितः ॥ देवानामभ्यतान्सर्वानुवाचे दं वचस्तदा ॥ ५ ॥ देवानां मानुषं मध्ये यत्सापतिम विंदत ॥ तत्र तस्या भवेन्न्यायं विपुलं दं
 इधारणं ॥ ६ ॥ एवमुक्ते तु कलिना प्रत्यूचुस्ते दिवौकसः ॥ अस्माभिः समनुज्ञाते दमयंत्या नलो वृतः ॥ ७ ॥ काच सर्वगुणोपेतं नाश्रयेत न लंघ्यं ॥ यो वेद धर्मानखि
 लान्यथावच्चरितव्रतः ॥ ८ ॥ यो धीति चतुरो वेदान्सर्वानाख्यानं पंचमान् ॥ नित्यं तन्मागृहेषु स्य देवाय ज्ञेयं धर्मतः ॥ अहिंसा निरतो यश्च सत्यवादी दृढव्रतः ॥ ९ ॥
 ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ इत्यारण्यके पर्वणि नैलकंठीये भारते भावदीपे सप्तपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५७ ॥ ॥ ७३ ॥ एवं देवैर्भ्यो लब्धवरस्य हणौ दार्यादिमतो दमयंती
 लागाजं सुखमुक्ता तस्यैव संप्रति दुष्यं स जामापदं वक्तुमुपक्रमते वृते तु नैषधे इत्यादिना ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ निर्वृत्तः समाप्तः ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥